

Po kreativni poti do praktičnega znanja II

Oblikovanje modela za določanje optimalne uporabe brezpilotnih letalnikov v slovenskem prostoru: pravni in praktični vidik

PRAVILNIK O BREZPILOTNIH LETALNIH NAPRAVAH

AVTORICE:

Anica Ferlin

Nina Ivič

Maja Jerman

Ana Pogačar

MENTORJI:

doc. dr. Janja Vuga

Metod Ivančič

Nejc Zemljak

Robert Latin

Univerza v Ljubljani

Fakulteta za družbene vede

Vsebina

1 UVOD	3
2 PRAVNO-NORMATIVNA UREDITEV PODROČJA UPORABE BLN V DRŽAVAH EU IN ZDA	4
3 PRAVNA PRAZNINA GLEDE UPORABE BLN V SLOVENIJI.....	6
4 PRAVILNIK O BREZPILOTNIH LETALNIH NAPRAVAH.....	7
5 SKLEP.....	31
LITERATURA.....	32

1 UVOD

Proizvodnja brezpilotnih letalnih naprav (v nadaljevanju BLN) kot njihova napredna uporaba postajata vse pomembnejša gospodarska panoga številnih tehnološko razvitih držav. Možnosti zajema, obdelave in distribucije podatkov z njihovo pomočjo so skorajda neomejene. Poleg gospodarske vrednosti pa BPL prevzemajo tudi vlogo varnostnega inštrumenta, zato morajo države regulirati njihovo uporabo in storitve, ki jih omogočajo.

Trenutno v Republiki Sloveniji uporabo brezpilotnih letalnih naprav ureja Pravilnik o ultralahkih letalnih napravah, kjer so BLN uvrščene med zrakoplove brez posadke ter izenačene z drugimi ultralahkimi letalnimi napravami, ki se po tehničnih značilnostih in načinu upravljanja močno razlikujejo od BLN. Dejstvo je, da se število BLN ter načini njihove uporabe v slovenskem prostoru povečujejo, s tem pa tudi tveganja, ki jih neurejena in nenadzorovana uporaba prinašata, zato je potrebno čim hitreje pravno-normativno urediti področje uporabe BLN ter tako omogočiti tudi njihov razvoj.

V okviru projekta po Kreativni poti do praktičnega znanja II smo na Fakulteti za družbene vede študentje FDV, PF in FGG, pod mentorstvom doc. dr. Janje Vuga iz FDV v sodelovanju s predstavnikoma občine Kočevje, g. Robertom Latinom in g. Nejcem Zemljakom ter predstavnikom podjetja Energoman d.o.o., g. Metodom Ivančičem izvedli raziskavo *'Oblikovanje modela za optimalno uporabo brezpilotnih letalnikov v slovenskem prostoru: pravni in praktični vidik'*. Študentje smo v okviru projekta pripravili tudi predlog podzakonskega predpisa za uporabo BLN, ki temelji na analizi zakonodaje EU in ZDA, primerih dobrih praks, analize slovenske letalske zakonodaje ter opravljenimi intervjuji s predstavniki instituciji, ki so pristojne za nadzor nad uporabo BLN ter potencialnimi državnimi uporabniki in sedanjimi komercialnimi uporabniki.

V okviru raziskave oblikovani Pravilnik o brezpilotnih letalnih napravah pokriva tri pomembna področja: samo letalno napravo, operacije, ki jih z njo lahko izvajamo ter pilota naprave, upamo pa, da bo pomembno prispeval k varni, nadzorovani uporabi BLN ter hkrati omogočal razvoj brezpilotnih letalnih naprav v slovenskem prostoru.

2 PRAVNO-NORMATIVNA UREDITEV PODROČJA UPORABE BLN V DRŽAVAH EU IN ZDA

Pravno-normativna ureditev področja uporabe brezpilotnih letalnih naprav v državah članicah EU in v ZDA je pokazala, da je v večini držav vlogo odgovornega deležnika, ki izvaja regulacijo in nadzor na področju BLN, prevzela nacionalna agencija za civilno letalstvo, pogosto v sodelovanju z resornimi ministrstvi. Obstaja tudi nekaj izjem, kjer se regulacija vsega prometa, vključno z brezpilotnimi letali izvaja pod okriljem Agencije za promet (Danska, Finska in Švedska), v nekaterih državah pa so izvajanje določenih operativnih nalog prevzela državna podjetja (Austro Control, Belgocontrol in ENAV). Večje razlike med državami pa so v zakonskih podlagah oz. pravno-normativnem okvirju za področje uporabe BLN. V nekaterih državah, kot so Bolgarija, Ciper, Grčija, Madžarska, Malta, Portugalska, Slovaška, Slovenija in Španija, ni bilo zaslediti nobene pravne podlage ter smernic izdanih s strani pristojnih institucij, ki bi se nanašale na BLN. Druge države, ki so področje uporabe brezpilotnikov že uredile, so to storile s samostojnimi pravnimi akti, pravilniki in drugimi dokumenti, večina pa jih je BLN v obliki anaksov ali dodanih členov uvrstila v že obstoječe zakone o letalstvu (Svete in drugi 2014). Zelo kompleksna je tudi klasifikacija BLN v posameznih državah. Večina držav brezpilotne letalne naprave deli po vzletni masi (v večini primerov so različni pogoji za plovila z vzletno maso pod in nad 20 oz. 25 kg), glede na območje letenja (Belgija) ter glede na namen uporabe (Češka, Luksemburg in ZDA). V večini držav velja tudi klasifikacija na VLOS (znotraj vidnega polja operaterja) in BVLOS (izven vidnega polja operaterja), v primeru Danske in Švedske pa so brezpilotne letalne naprave poleg vzletne mase in vidnega polja, klasificirane še glede na kinetično energijo, kar je smiselno, saj se tako upošteva tako njihova masa kot hitrost letenja (BL 9-4 2004, Swedish Transport Agency 2009). Podobno kompleksno delitev poznata tudi Avstrija in Francija, ki brezpilotnike glede na vzletno maso in področje uporabe, razvrščata še v posebne kategorije, označene s črkami od A do G. Francija pa poleg že omenjenih dveh pri kategorizaciji upošteva tudi moč električnega motorja, maso plinov ter prisotnost fizične povezave z virom napajanja (Indra 2012, Svete in drugi 2014).

Najstrožje omejitve glede maksimalne višine poleta imata Danska in Nemčija, saj brezpilotniki v omenjenih državah ne smejo leteti več kot 100 m nad tlemi, najvišje, na 150 m, pa se BLN lahko povzpnejo v Avstriji in Italiji ter kar na 300 m visoko na Nizozemskem.

V večini držav članic EU je prisotna tudi minimalna oddaljenost plovila od objektov in oseb

(najmanjša je v Franciji in znaša 30 m, največja pa je 150 m na Danskem in na Hrvaškem) ter maksimalna oddaljenost od operaterja, ki znaša od 500 m v Veliki Britaniji do 1000 m v Litvi (Bundesministerium für Verkehr Bau und Stadtentwicklung 2013, BL 9-4 2004, Narodne novine 2013). Nekatere države pa so natančno opredelile tudi oddaljenost BLN od letališč, ki se giblje od 1 km v Litvi, do 5 km na Danskem. Zanimive so tudi specifične omejitve v posameznih državah; letenje ponoči ni dovoljeno v Avstriji, Franciji in na Švedskem, v večini držav pa so dovoljeni le poleti pod pogoji VLOS (Italija, Luksemburg, Nemčija, Poljska, Švedska in ZDA). Nekatere države so sprejele tudi pravila o varnostnih mehanizmi in mehanizmi za ročni prevzem nadzora nad plovilom (Belgija, Hrvaška, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Švedska in ZDA), prav tako pa je v Belgiji, Luksemburgu, Nemčiji, na Nizozemskem in v Veliki Britaniji tudi že obvezno zavarovanje odgovornosti, ne pa tudi zavarovanje plovila samega (Drones.lu 2014, Indra 2012, Swedish Transport Agency 2009).

Za operaterje plovil imajo preučevane države zelo različna merila. V nekaterih je pomembna starost in dobro zdravstveno stanje pilota BLN, poznavanje pravil, zakonodaje, prve pomoči ter same priprave na polet (od preverjanja vremenskih razmer in tehnične brezhibnosti plovila do pridobitve soglasja za let), v drugih državah, kot so na primer Belgija, Češka, Danska, Francija, Irska, Luksemburg, Nizozemska in Velika Britanija, pa mora operater opraviti tudi teoretični in praktični preizkus znanja oz. pridobiti licenco (Civil Aviation Authority 2012, Drones.lu 2014, IAA 2013, Indra 2012). Nekatere države, kot sta Luksemburg in Nemčija, pa so šle še korak dlje in za snemanje z BLN zahtevajo pogodbo med naročnikom in izvajalcem, soglasje lastnikov zemljišč, izjavo o neškodljivosti ter varovanje osebnih podatkov (Svete in drugi 2014).

V vseh državah članicah EU in v ZDA je za letenje potrebno pridobiti dovoljenje (možne so tudi izjemne oz. za določene kategorije dovoljenje ni potrebno), ki v večini primerov velja dlje časa oz. za več poletov in ga je potrebno obnavljati, za opravljanje komercialnih nalog je v nekaterih državah potrebno pridobiti tudi dovoljenje za delo v zraku, v devetih državah pa je plovilo potrebno tudi registrirati (Svete in drugi 2014).

3 PRAVNA PRAZNINA GLEDE UPORABE BLN V SLOVENIJI

Področje uporabe BLN v komercialne namene in za zagotavljanje nacionalne varnosti je v Republiki Sloveniji še dokaj neurejeno. Slovenska letalska zakonodaja brezpilotnih letalnih naprav v splošnem niti ne omenja in BLN niso omenjene niti v krovnem Zakonu o letalstvu. Posredno področje uporabe BLN ureja Pravilnik o ultralahkih letalnih napravah, kamor sodijo tudi brezpilotniki, ki so opredeljeni kot zrakoplovi brez posadke in izenačeni z drugimi ultralahkimi letalnimi napravami, ki se po tehničnih značilnostih (oblika, velikost, masa, hitrost, itd.) ter načinu upravljanja (pri ultralahkih letalnih napravah je pilot med poletom neposredno v kabini plovila) močno razlikujejo. Pravilnik o ULN, ki temelji na Zakonu o letalstvu, ureja ultralahke letalne naprave, ki niso predmet EASA Uredbe (EC) št. 216/2008, Priloga II 2008, L79/33 oz. so lažje od 150kg (tudi brezpilotnike) in določa pojem ultralahkih letalnih naprav, njihovo delitev, pogoje za uporabo, vzdrževanje, izdelavo, vpis v evidenco, sposobnost za letenje, oznake, omejitve, minimalno opremo, predpise za pilote in drugo osebje, njihovo usposabljanje, izpite, dovoljenja in pooblastila. Pristojni organ za nadzor nad ultralahkimi letalnimi napravami je Ministrstvo za promet.

Ultralahke letalne naprave, kamor sodijo tudi BLN, so po veljavnem Pravilniku o ultralahkih letalnih napravah definirane kot »zrakoplov posebne kategorije, z motornim pogonom ali brez njega, ki se v zraku krmari okoli dveh ali treh osi z odklonom krmil ali s premikom masnega središča oziroma s kombinacijo obeh in se za njegovo uporabo ne zahteva homologacije tipa zrakoplova« (Pravilnik o ULN 2008). Lahko so enosedežne ali dvosedežne in se delijo na: ultralahka motorna letala, ultralahke helikopterje, ultralahke giroplane, motorna padala, motorne zmaje, ultralahka jadralna letala, zrakoplove brez posadke ter druge podobne naprave. Nadalje omenjeni pravilnik neposredno BLN ne omenja več.

Dejstvo je, da se število BLN ter načinov njihove uporabe v slovenskem prostoru povečuje, s tem pa tudi tveganja, ki jih neurejena in nenadzorovana uporaba prinašata, zato je potrebno čim hitreje pravno-normativno urediti področje uporabe BLN ter tako omogočiti predvsem njihovo varno rabo ter hkrati tudi razvoj. Odsotnost regulative predstavlja neposredno nevarnost človeku ter prinaša nezakonite posege v zasebnost, hkrati pa lahko tudi negativno vpliva na razvoj tehnologije BLN ter njihovo uporabo v komercialne in nacionalno-varnostne namene, zato je področje uporabe BLN v slovenskem prostoru potrebno čim prej urediti s samostojnim podzakonskim predpisom, kar je bil tudi eden izmed ciljev našega projekta.

4 PRAVILNIK O BREZPILOTNIH LETALNIH NAPRAVAH

Na podlagi tretjega odstavka 13. člena, drugega odstavka 21. člena, petega odstavka 31. člena, sedmega odstavka 39. člena, tretjega odstavka 40. člena, prvega odstavka 42. člena, petega in šestega odstavka 43. člena ter tretjega odstavka 44. člena Zakona o letalstvu (Uradni list RS, št. 81/10 - uradno prečiščeno besedilo) izdaja minister za infrastrukturo

PRAVILNIK

o brezpilotnih letalnih napravah

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(obseg urejanja)

(1) Ta pravilnik določa pojem brezpilotnih letalnih naprav in njihovo delitev na vrste in kategorije, merila in pogoje za njihovo izdelavo, uporabo in vzdrževanje, pogoje v zvezi z njihovim vpisom v evidenco brezpilotnih letalnih naprav ter sposobnostjo za letenje, registrske oznake in obvestila o omejitvah brezpilotnih letalnih naprav, minimalno opremo brezpilotnih letalnih naprav ter pogoje, ki veljajo za usposabljanje, izpite, dovoljenja, pooblastila in posebna pooblastila pilotov brezpilotnih letalnih naprav ter dovoljene operacije.

(2) Ta pravilnik se ne uporablja za BLN za vojaške namene.

2. člen

(pristojnosti in postopki)

(1) V skladu s 5. in 166. členom Zakona o letalstvu (Uradni list RS, št. 113/06 – uradno prečiščeno besedilo) je pristojni organ za nadzor po tem pravilniku ministrstvo, pristojno za promet (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) ter Agencija za civilno letalstvo (v nadaljnjem besedilu: Agencija).

Projekt delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega socialnega sklada. Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja ☐loveških virov za obdobje 2007–2013, 1. razvojne prioritete »Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti« ter prednostne usmeritve 1.3. »Štipendijske sheme«, v okviru potrjene operacije »Po kreativni poti do praktičnega znanja.

(2) Evidence, postopke certificiranja, plovnosti in licenciranja, vodi s strani ministrstva pooblaščen organ (pravna ali fizična oseba). V primeru, da ministrstvo ne izda pooblastila, vodi evidence Agencija.

(3) Ne glede na druge določbe tega pravilnika, ki se nanašajo na zagotavljanje podatkov, ministrstvo po uradni dolžnosti pridobi podatke o dejstvih, o katerih vodi uradno evidenco slovenski organ ali nosilec javnega pooblastila, ki mu je javno pooblastilo izdal slovenski organ.

3. člen

(uporabljeni izrazi in pojmi ter delitev BLN)

(1) Pomen uporabljenih izrazov v tem pravilniku:

- BLN: Brezpilotna letalna naprava je v osnovi zračno plovilo brez pilota, ki je lahko vodeno ali pa avtonomno opravlja polete ter izvaja naloge z ali brez vidnega kontakta z upravljalcem oz. upravljalnim sistemom.
- RPL: pilot brezpilotnega sistema UAV, ki leti v komercialne namene.
- RPA: brezpilotna naprava UAV, ki se uporablja v komercialne namene.
- RPAS = RPL+ RPA = brezpilotni sistem UAV, ki se uporablja v komercialne namene.
- Pilot modela: pilot UAV, ki leti v nekomercialne namene.
- Model = naprava UAV, namenjena za nekomercialno letenje.
- *Amatersko zgrajen zrakoplov*: zrakoplov, ki ga je v vsaj 51% zgradil posameznik – ljubitelj ali nepridobitno združenje ljubiteljev za svoje namene in brez komercialnih ciljev,
- *ATC (Air traffic control)*: kontrola zračnega prometa,
- *EASA*: Evropska agencija za varnost zračnega prometa,
- *CAA*: javna agencija za civilno letalstvo Republike Slovenije oziroma organ pristojen za področje civilnega letalstva,
- *CVFR (controlled visual flight rules)*: let v kontroliranem zračnem prostoru po pravilih vizualnega letenja,
- *Licenca pilota BLN*: je nacionalna pilotska licenca glede na vrsto BLN,
- *Kandidat*: oseba, ki se v šoli usposablja za pridobitev licence pilota BLN ali

določenega pooblastila,

- *Letalska šola*: organizacija za šolanje letenja ali druga registrirana letalska šola,
- *Licenca*: je listina, s katero se potrdi, da oseba, ki spada v letalsko osebje, izpolnjuje pogoje za opravljanje določenih del,
- *Načrt leta*: so določene informacije, posredovane enotam služb zračnega prometa, ki se nanašajo na nameravani let zrakoplova ali na njegov del,
- *Nadzor nad izvajanjem pravilnika*: pomeni nadzor, ki se opravlja zaradi preverjanja, ali imajo osebe, ki opravljajo dejavnost na letalskem področju ali izvajajo letalsko aktivnost, za to predpisano dovoljenje ali drugo listino pristojnega organa, s katero dokazujejo, da so za to ustrezno usposobljene oziroma da smejo opravljati tako dejavnost ali aktivnost.
- *Nesreča*: je dogodek zaradi katerega je ena ali več oseb smrtno ponesrečenih ali težje poškodovanih oziroma so stvari močno poškodovane
- Incident je dogodek pri katerem je neposredno ogrožena varnost ljudi in lastnine , vstop plovila v prepovedane cone
- *Permit to Fly*: dovoljenje za letenje za zrakoplove, ki jih ne ureja prepisi EASA – zrakoplovi iz Priloge II Uredbe ES št. 216/2008,
- *Plovnost zrakoplova*: je ugotovitev pooblaščenice osebe, da zrakoplov izpolnjuje pogoje za varno uporabo oziroma letenje,
- *Tehnični pregled BLN*: je upravno – tehnični postopek ugotavljanja sposobnosti BLN za plovnost in izdajo oziramo podaljšanje dovoljenja za letenje in izvajanja pooblastil (osnovni pregled je razširjena oblika rednega pregleda – pregled konstrukcije),
- *Uporabnik zrakoplova*: je pravna ali fizična oseba, ki ni lastnik zrakoplova, temveč ga uporablja na podlagi zakupne pogodbe ali na kakšni drugi pravni podlagi,
- VFR (visual flight rules): pravila vizualnega letenja,
- *Vodja zrakoplova*: je pilot, ki praviloma upravlja zrakoplov in je odgovoren za varno izvršitev leta; pri šolanju je vodja zrakoplova inštruktor,
- *Zrakoplov*: je vsaka naprava, ki se lahko obdrži v atmosferi zaradi reakcije zraka, razen reakcije zraka na zemeljsko površino.
- *Letalske operacije*: uporaba brezpilotnih letalnikov za delo v zraku (kot so: fotografiranje iz zraka, škropljenje, oglaševanje, zračni nadzor, varstvo pred požarom, premikanje plazov, znanstvenih raziskovalnih letov, snemanje za

televizijo, film in novice, letenje za namene posebnih dogodkov, vključno z letalskimi prireditvami, tekmovalni leti itd.), ne glede na to ali je za to delo prejeto plačilo ali ne.

II. POGOJI ZA UPORABO IN VZDRŽEVANJE BLN

4. člen

(splošno)

(1) BLN se sme uporabljati za letenje le, če:

- a) je vpisana v ustrezno evidenco BLN,
- b) je tehnično brezhibna in ima veljavno dovoljenje za letenje,
- c) ima sklenjeno predpisano zavarovanje odgovornosti,
- d) ima pilot oziroma oseba, ki upravlja z BLN, predpisano dovoljenje pilota BLN in
- e) izpolnjuje druge morebitne pogoje, določene s splošnimi pravili letenja.

5. člen

(delitev glede na namen)

(1) BLN se glede na namen uporabe sistema loči na:

- a) Kategorija Ia: Model: za športno rekreacijsko uporabo do skupne mase 2,5 kg
 - 1. Odprta (rekreativni modeli)
 - 2. Specifična (komercialna in raziskovalna raba)
- b) Kategorija Ib: RPAS z maso med 2,5 kg do mase 25 kg.
 - 1. Odprta (rekreativni modeli)
 - 2. Specifična (komercialna in raziskovalna raba).

(2) BLN se sme uporabljati samo v skladu z namenom uporabe BLN, ki je vpisan v dovoljenje za letenje BLN iz 16. člena tega pravilnika.

6. člen

(območje za vzlet, letenje ter pristank)

(1) BLN vzletajo, pristajajo in letijo na območjih, ki so primerna za posamezno vrsto BLN in v skladu z navodili teh območij. V primeru uporabe letališča oziroma vzletišča pa v skladu z njihovimi navodili.

(2) Ob vzletu in pristanku mora biti oddaljen varnostni koridor brez ovir premera:

- Za kategorijo Ia: 30 m
- Za kategorijo Ib: 50 m.

7.člen

(klasifikacija področij delovanja)

Glede na stopnjo pozidave, prebivalstva in prisotnosti ljudi, se področje delovanja razvrščajo takole:

- (1) kategorija I: območje brez pozidave z objekti (razen nizkih gradenj: ceste, železnice, itd.), kjer ni ljudi, razen upravljavca in osebja, ki je potrebno za izvajanje leta.
- (2) kategorija II: območje, v katerem obstajajo gospodarski objekti in gradnje, ki niso namenjeni bivanju in kjer ni ostalih ljudi (razen priložnostnih uporabnikov območja: kolesarji, pohodniki, itd.) razen upravljavca in osebja, ki je potrebno za izvajanje leta.
- (3) kategorija III: območje kjer so zgradbe ali objekti, namenjeni predvsem stanovanjskim, poslovnim dejavnostim in rekreaciji (npr.: večstanovanjske stavbe, individualne stanovanjske hiše, šole, pisarne, športni objekti, parki, itd.).
- (4) kategorija IV: območje ožjih mestnih območjih (središče mesta in kraje).

8. člen

(pravila letenja, omejitve)

(1) BLN lahko leti v zračnem prostoru Republike Slovenije v skladu s predpisi, ki urejajo pravila o letenju zrakoplovov.

(2) BLN sme leteti samo takrat, ko so izpolnjeni pogoji za letenje po pravilih vizualnega letenja (VFR) in ob izpolnjevanju dodatnih pogojev tudi po pravilih nočnega vizualnega

letenja (NVFR), v kolikor proizvajalec BLN za določeno BLN to potrjuje in je BLN opremljena za nočno letenje, pilot BLN pa poseduje ustrezno pooblastilo za nočno letenje.

(3) BLN kategorije I in II za rekreacijsko uporabo lahko leti maksimalno na višini 120 metrov, pri tem pa mora biti oddaljen vsaj 150 metrov od skupin ljudi, objektov, cest, daljnovodov in drugimi podobnimi objekti, le je pri tem zagotovljena višina, ki ob odpovedi ene od komponent zagotavlja varen pristanek. BLN se mora ves čas nahajati v vidnem polju pilota in hkrati ne več kot 500m od pilota. Plovilo lahko leti le v področju kategorije I in II.

(4) BLN kategorije I in II za komercialno in specifično rabo lahko leti maksimalno na višini 120 metrov, pri tem pa mora biti oddaljen vsaj 50 metrov od skupin ljudi, objektov, cest, daljnovodov in drugimi podobnimi objekti, le je pri tem zagotovljena višina, ki ob odpovedi ene od komponent zagotavlja varen pristanek. BLN se mora ves čas nahajati v vidnem polju pilota in hkrati ne več kot 500m od pilota. Plovilo lahko leti v področju kategorije I, II, III in IV.

(5) Za področje III mora biti plovilo redundančno. V primeru multirotorskega Sistema mora imeti vgrajenih najmanj 6 rotorjev ter delujoče varnostne funkcije avtopilota (vračilo na vzletno točko v primeru izgube signala)

(6) Za področje IV mora biti plovilo dvojno redundančno. V primeru multirotorskega Sistema mora imeti vgrajenih najmanj 6 rotorjev ter delujoče varnostne funkcije avtopilota (vračilo na vzletno točko v primeru izgube signala). Obvezna je uporaba padala tako za letalske ali multirotorske sisteme. V kolikor uporaba padala tehnično ni izvedljiva se uporabi redundančni dvojni sistem avtopilota.

9. člen

(uporaba BLN v kontroliranem zračnem prostoru)

(1) Uporaba BLN v kontroliranem zračnem prostoru je dovoljena:

- a) če je BLN opremljena z ustrezno opremo za letenje v kontroliranem zračnem prostoru in pilot poseduje pooblastilo za letenje v kontroliranem zračnem prostoru, let pa je vnaprej odobren s strani Kontrole zračnega prometa.

- b) Če je BLN opremljena z radarskim odzivnik in radarsko postajo, s katero je pilot med poletom v nepretrgani zvezi z Kontrolo zračnega prometa.
- (2) Če kateri izmed navedenih pogojev ni izpolnjen, lahko izvajalec služb zračnega prometa zavrne načrt leta. Sprejemanje in oddajanje načrta leta mora biti v skladu s standardno prakso in pravili izvajalca služb zračnega prometa.
- (3) Pred izvedbo leta v kontroliranem zračnem prostoru mora pilot BLN pristojni navigacijski službi zračnega prometa predložiti načrt leta.

10. člen

(ozemeljska veljavnost dovoljenja za letenje BLN)

- (1) Dovoljenje za uporabo BLN, izdano v skladu s 16. členom tega pravilnika, velja za letenje v Republiki Sloveniji in v tujini znotraj EU in ECAC v kolikor ciljna država tega ne prepove.
- (2) Letenje BLN v ciljni tuji državi je dovoljeno, v kolikor pravila ciljne države to dovoljujejo.

11. člen

(letenje tujih BLN)

- (1) Tuja BLN lahko leti v slovenskem zračnem prostoru, če izpolnjuje naslednje zahteve:
- a) ima BLN dovoljenje za letenje BLN v smislu 16. člena tega pravilnika oziroma drug ustrezen dokument, ki ga je za letenje BLN v drugi državi izdal pristojni organ te države;
 - b) ima pilot BLN veljavno dovoljenje BLN in zračni prostor, v katerem namerava leteti, ki ga je izdal pristojni organ države članice EU oziroma ECAC;
 - c) ima potrdilo o zavarovanju glede obveznih zavarovanj, ki velja za območje Republike Slovenije.

IV. DELITEV BLN

12. člen

(delitev BLN na kategorije)

- (1) BLN se deli na tri osnovne kategoriji:

- a) Kategorija Ia: do teže 2,5 kg
- b) Kategorija Ib: od teže 2,5 kg do 25 kg
- c) Kategorija II: od teže 25kg do 150 kg.

13. člen

(obseg operacij glede na kategorijo BLN)

(1) BLN, ki sodijo v kategorijo Ia (do 2,5 kg) se lahko uporabljajo za lastno uporabo (šport in rekreacija). V kolikor se BLN do 2,5 kg uporabi za komercialno rabo, zanj veljajo pravila kategorije Ib.

(2) BLN, ki sodijo v kategoriji Ib (2,5 - 25 kg) in C (25 – 150 kg) se lahko uporabljajo v kolikor zadostijo vsem zahtevam za določen namen uporabe in ima pilot BLN v dovoljenju vpisano ustrezno pooblastilo.

(3) Za kategorijo Ib in II mora imeti pilot v času uporabe BLN pri sebi naslednje dokumente:

- a) veljavno dovoljenje za letenje BLN,
- b) veljavna polica obveznega zavarovanja glede na vrsto in namen BLN skladno z določbami 19. člena tega pravilnika,
- c) veljavno dovoljenje pilota BLN z ustreznimi pooblastili glede na vrsto izvajane operacije,
- d) veljavno zdravniško spričevalo glede na vrsto izvajane operacije,
- e) v primeru šolanja: odločbo o vpisu kandidata v register, veljavno zdravniško spričevalo in osebni dokument kandidata.

(4) Dokumenti iz prejšnjega odstavka so lahko izvedeni v obliki fotokopij.

V. VPIS V EVIDENCO IN SPOSOBNOST BLN ZA LETENJE

14. člen

(vpis v evidenco BLN)

(1) V Evidenco BLN, ki ga vodi pooblaščen organ, se vpisujejo BLN kategorije Ib (nad 2,5 kg), kategorije II ter BLN kategorije Ia, ki se uporabljajo za komercialni namen, ki imajo

slovenski ali tuj atest oziroma tipski certifikat za določen tip BLN oziroma drug ustrezen dokument, ki se lahko prizna v skladu z določbami tega člena. BLN za rekreativno uporabo se ne vpisujejo v evidenco BLN.

(2) Evidenca BLN z osnovnimi podatki je javna evidence. Osnovni podatki so sledeči: tip BLN, vrsta, kategorija in registrska oznaka.

15. člen

(vodenje dokumentacije BLN)

(1) BLN izpolnjuje zahteve za varno letenje, če zanjo obstaja pravilno vodena dokumentacija iz katere je razvidno:

- a) dnevni nalet BLN in število pristankov,
- b) letni nalet BLN in število pristankov,
- c) število delovnih ur BLN,
- d) izpolnjene kontrolne liste periodičnih in letnih pregledov,
- e) zapisi o servisiranju in vzdrževanju in
- f) statusi zahtev stalne plovnosti.

(2) Dokumentacijo iz 1. odstavka tega člena pripravi pooblaščen oseb.

16. člen

(spodobnost za uporabo in dovoljenje za uporabo BLN)

(1) Spodobnost BLN za uporabo (v nadaljnjem besedilu: plovnost BLN) se ugotavlja na podlagi tehničnega pregleda. Tehnični pregled BLN lahko opravi samo pooblaščen oseb.

(2) Na zahtevo lastnika BLN se izda dovoljenje za uporabo BLN, za katero se v skladu z določbami 16. in 17. členom tega pravilnika ugotovi, da izpolnjuje pogoje za varno uporabo.

(3) Vlogi za izdajo dovoljenja iz prejšnjega odstavka predlagatelj priloži:

- a) priročnik za uporabo in vzdrževanje BLN,
- b) dovoljenje za delo radijske postaje v kolikor jo pilot uporablja,

- c) potrdilo proizvajalca o ustreznosti BLN in
- d) potrdilo o zavarovanju BLN do tretjih oseb.

(4) Dovoljenje za uporabo BLN je spričevalo o sposobnosti BLN za varno uporabo in dokaz o vpisu v Evidenco BLN.

(5) V dovoljenje za uporabo se vpiše namen uporabe zrakoplova skladno s 5. členom tega pravilnika.

17. člen

(ugotavljanje plovnosti BLN)

(1) Plovnost BLN se ugotavlja s:

- a) pregledom BLN in njene dokumentacije,
- b) preizkusom BLN na zemlji in
- c) preizkusom BLN v zraku.

(2) S preizkusom na zemlji se ugotovi delovanje vseh sistemov BLN in delovanje motorja na vseh delovnih področjih njegovega delovanja. Delovanje sistemov BLN se ugotavlja po priročniku o uporabi in vzdrževanju BLN.

(3) Preizkus BLN v zraku je preizkus BLN v okviru omejitev, določenih v priročniku o uporabi in vzdrževanju BLN. Preizkus BLN v zraku opravi pilot BLN z veljavnim dovoljenjem pilota BLN.

18. člen

(veljavnost dovoljenja za letenje BLN)

(1) Tehnični pregled BLN za ugotavljanje plovnosti BLN po določbah 16. in 17. člena tega pravilnika se opravlja vsakih 24 mesecev.

(2) Dovoljenje za uporabo BLN velja eno leto in se enkrat lahko podaljša na podlagi vloge lastnika BLN ter predložitvi dokazila o zavarovanju in predložitvi izjave, da je BLN tehnično

ustrezna.

19. člen

(obvezno zavarovanje)

(1) BLN za komercialno in specifično uporabo, ki se jo uporablja in ima veljavno dovoljenje za uporabo, mora imeti sklenjeno veljavno zavarovanje v skladu v skladu z Uredbo (ES) št. 785/2004.

VI. OZNAKE NAPRAVE IN OBVESTILA O OMEJITVAH BLN

20. člen

(registrska oznaka BLN)

(1) Vsaka BLN kategorije Ib in II (od 2,5 do 25kg in nad 25 kg) mora imeti registrsko oznako, določeno v skladu s predpisi, ki urejajo registrske in druge oznake zrakoplovov v Sloveniji.

(2) Velikost registrskih oznak in oznak državne pripadnosti mora biti dimenzije vsaj 5x3 cm.

(3) Vsaka BLN za komercialno in specifično uporabo mora imeti na vidnem mestu pritrjeno negorljivo registrsko tablico s čitljivimi podatki o lastniku: ime in priimek, naslov ter telefonska številka ali e-mail naslov, tip BLN in serijsko številko.

21. člen

(identifikacijska tablica BLN)

(1) Vsaka BLN kategorije Ia (do 2,5 kg) ter BLN kategorije Ib in II, ki ni registrirana, mora imeti na vidnem mestu pritrjeno negorljivo nalepko ali tablico s čitljivimi podatki o lastniku: ime in priimek, naslov ter telefonska številka ali e-mail naslov.

(2) BLN kategorije Ib in II, ki so registrirani ne potrebujejo nalepke ali tablice s podatki o lastniku, saj ima že registrsko oznako, podatke o lastniku pa hrani pooblaščen izvajalec, pri katerem je bila izvedena registracija BLN.

VII. MINIMALNA OPREMA BLN

22. člen

(oprema BLN)

(1) BLN ki so namenjene za letenje v kontroliranem zračnem prostoru, letenju izven vidnega polja pilota, nočnemu letenju ali usposabljanju pilotov morajo imeti tudi radijsko postajo in radarski odzivnik ter drugo predpisano opremo in naprave, ki se zahtevajo za določen zračni prostor ali vrsto operacije.

VIII. USPOSABLJANJE, IZPITI, DOVOLJENJA IN POOBLASTILA PILOTOV BLN

23. člen

(pogoji za usposabljanje)

(1) Oseba, ki se usposablja za pridobitev dovoljenja pilota BLN za komercialno ali specifično rabo, mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- a) Da ni mlajša od 18 let in izpolnjuje pogoje, ki so določeni s predpisi o zdravstvenih zahtevah, ki jih mora izpolnjevati voznik motornega vozila kategorije B, kar se izkaže z veljavnim zdravniškim dovoljenjem B kategorije motornih vozil ali zdravniškim spričevalom za najmanj B kategorijo motornih vozil,

- b) Da je pred praktičnim usposabljanjem za pilota BLN uspešno končala osnovno teoretično usposabljanje po potrjenem šolsko izobraževalnem priročniku usposabljanja pilotov za BLN oziroma za določeno vrsto pooblastila, kar dokaže z uspešno opravljenim pisnim testom,
- c) da je vpisana v register učencev pri organizaciji za šolanje ali drugem pooblaščenem izvajalcu, pri katerem se usposablja.

(2) Usposabljanje za pilota BLN se sme izvajati le po odobrenem šolsko izobraževalnem priročniku usposabljanja pilotov za BLN oziroma za določeno pooblastilo.

(3) Usposabljanje za pilota BLN oziroma za določeno pooblastilo lahko izvaja pooblaščen izvajalec, ki izpolnjuje pogoje, določene s predpisi o licenciranju pilotov BLN, če s tem pravilnikom ni določeno drugače.

(4) Šolsko izobraževalni priročnik usposabljanja pilotov za BLN oziroma za določeno pooblastilo mora biti izdelan na podlagi 2. odstavka tega člena z določeno vsebino teoretičnega in praktičnega usposabljanja.

(5) Praktično usposabljanje pilotov BLN se lahko izvaja na vzletiščih in letališčih, ki so primerna za posamezno vrsto BLN v skladu z njenimi navodili in navodili vzletišča oziroma letališča.

(6) Teoretično in praktično usposabljanje kandidatov pri pooblaščenem izvajalcu lahko izvaja pooblaščen učitelj letenja BLN za določeno vrsto BLN oziroma za določeno pooblastilo. V sklopu teoretičnega usposabljanja kandidatov lahko poleg učitelja letenja BLN sodeluje tudi druga strokovna oseba za posamezno področje.

24. člen

(opravljanje teoretičnega dela izpita)

(1) Kdor želi opravljati teoretični del izpita za pilota BLN oziroma za pridobitev pooblastila, mora prošnji za opravljanje teoretičnega dela izpita priložiti potrdilo pooblaščenega izvajalca o opravljeni interni teoriji po odobrenem šolsko izobraževalnem priročniku za pridobitev dovoljenja pilota BLN oziroma pooblastila.

(2) Teoretični del izpita za pilota BLN lahko opravlja oseba, ki je dopolnila 18 let.

(3) Teoretični del izpita se opravlja pred izpitno komisijo, v katero se najmanj en član imenuje z liste strokovnjakov za BLN- izpraševalcev. Kriterij za uspešnost na teoretičnem delu izpita je 75% pravih odgovorov pri vsakem predmetu. V primeru, da kandidat ne opravi dveh predmetov pozitivno, lahko zanj opravi popravni izpit, vendar ne več kot 2-krat. V nasprotnem primeru mora kandidat ponovno opravljati vso teorijo.

(4) Po uspešno opravljenem teoretičnem izpitu se kandidatu izda potrdilo o opravljenem teoretičnem izpitu. Potrdilo o opravljenem teoretičnem izpitu velja 2 leti; v tem času mora kandidat izvesti vse praktično usposabljanje in opraviti še praktični del izpita. Podaljševanje roka veljavnosti opravljenega teoretičnega dela izpita ni mogoče.

(5) Program teoretičnega usposabljanja obsega vsaj naslednje predmete: teorija letenja, meteorologija, konstrukcija in materiali, radiofonija, letalski predpisi, varstvo zasebnosti.

25. člen

(opravljanje praktičnega dela izpita)

(1) Praktični del izpita se izvede s pooblaščenim izpraševalcem iz potrjene liste izpraševalcev za posamezno vrsto BLN oziroma za določeno pooblastilo.

(2) Pred pristopom k praktičnemu delu izpita mora pooblaščen izvajalec, pri katerem je kandidat opravljal interno teorijo in teoretični izpit, pooblaščenemu izpraševalcu predložiti:

- a) Veljavno potrdilo o opravljenem teoretičnem delu izpita za zadevno vrsto BLN oziroma pooblastilo,
- b) Dokazilo o izvedenem praktičnem usposabljanju po odobrenem šolsko izobraževalnem priročniku, kar se dokazuje s kandidatovo knjižico letenja z vpisanimi in potrjenimi vsaj 10 urami letenja z BLN,
- c) Dokumentacijo o BLN, s katero se izvaja praktični del izpita.

(3) Izpitni del se opravi po odobrenem šolsko izobraževalnem priročniku s pomočjo kontrolne liste, ki služi kot dokazilo o izvedbi in opravljanju praktičnega dela izpita.

(4) Po uspešno opravljenem izpitu na podlagi vloge kandidata, pooblaščen organizacija izda dovoljenje pilota BLN oziroma določeno pooblastilo.

(5) Ura letenja je 60 min.

a) Osnovno dovoljenje pilota BLN

26. člen

(pilot BLN)

(1) Z BLN za komercialno in specifično rabo lahko upravlja samo oseba, ki ima veljavno dovoljenje pilota BLN za zadevno vrsto BLN, ki izpolnjuje predpisane zdravstvene zahteve in ima tip BLN, s katerim lahko upravlja, vpisan v evidence BLN.

(2) Veljavno zdravniško spričevalo je spričevalo kategorije B.

(3) Pod nadzorom učitelja letenja BLN lahko z BLN upravlja tudi oseba, ki se usposablja za pridobitev dovoljenja pilota BLN, v skladu s pogoji iz 36. člena tega pravilnika.

(4) Preverjanje sposobnosti pilota BLN za upravljanje tipa BLN, katerega kandidat še nima vpisanega v knjižico letenja, opravi učitelj letenja BLN s preverjanjem v letu in ugotovljeno sposobnost vpiše v knjižico letenja.

(5) Pilot BLN lahko z veljavnim dovoljenjem upravlja BLN skladno z določbami 24. člena tega pravilnika.

(6) Za kategorijo Ia pilot ne potrebuje dovoljenja.

b) Pooblastila k osnovnemu dovoljenju pilota BLN

26. člen

(pooblastilo: učitelj letenja BLN)

(1) Usposabljanje in preverjanje strokovne usposobljenosti kandidatov za pilote BLN in pridobitev posameznih pooblastil lahko opravlja učitelj letenja BLN.

(2) Pogoji za pristop k usposabljanju za pridobitev pooblastila učitelja letenja BLN:

a) Najmanj 200 ur letenja na BLN v kategoriji za katero se usposablja,

- b) Ima veljavno dovoljenje pilota BLN že najmanj dve leti pred pričetkom usposabljanja za pridobitev posebnega pooblastila za učitelja letenja BLN,
- c) Potrebna starost za začetek šolanja je 21 let
- d) veljavno zdravniško spričevalo LAPL, skladno z zdravstvenimi zahtevami, ki jih mora izpolnjevati letalsko osebje.

(3) Usposabljanje kandidatov za pridobitev pooblastila učitelja letenja in izpit se izvajata po določbah 25. in 26. člena tega pravilnika po odobrenem šolsko izobraževalnem priročniku.

(4) Učitelj letenja BLN lahko opravlja usposabljanje in preverjanje strokovne usposobljenosti kandidatov za samo BLN, ki jo ima vpisano v knjižico letenja.

(5) Izjemoma se lahko pooblastilo učitelja podeli tudi osebi, ki izpolnjuje pogoje za učitelja za drugo vrsto zrakoplova.

27. člen

(pooblastilo: letenje v kontroliranem zračnem prostoru – CVFR)

(1) Imetnik dovoljenja pilota BLN z vpisanim pooblastilom za letenje v kontroliranem zračnem prostoru (v nadaljevanju: CVFR) lahko leti tudi v kontroliranih delih zračnega prostora skladno z določili 8. člena tega pravilnika.

(2) Imetniku dovoljenja pilota BLN se na njegovo zahtevo v dovoljenje vpiše pooblastilo, če uspešno opravi teoretični in praktični del izpita za letenje v kontroliranem zračnem prostoru.

(3) Pogoji za pristop k usposabljanju za pridobitev pooblastila CVFR:

- a) veljavno dovoljenje pilota BLN oziroma v primeru šolanja za pridobitev osnovne licence hkraten vpis v register učencev za pridobitev pooblastila

CVFR,

- b) veljavno zdravniško spričevalo LAPL, skladno z zdravstvenimi zahtevami, ki jih mora izpolnjevati letalsko osebje.

(4) Izpit za pridobitev pooblastila CVFR se opravlja skladno z določili 25. in 26. člena tega pravilnika po odobrenem šolsko izobraževalnem priročniku.

(5) Ne glede na določbe 2. odstavka tega člena se imetniku dovoljenja za pilota BLN na njegovo zahtevo vpiše pooblastilo CVFR v kolikor ima veljavno letalsko licenco pilota z vpisanim pooblastilom za letenje v kontroliranem zračnem prostoru.

28. člen

(pooblastilo: dela v zraku)

(1) Posamezno vrsto del v zraku lahko izvaja le imetnik veljavnega dovoljenja pilota BLN z vpisanim pooblastilom za zadevno vrsto del v zraku.

(2) Imetniku veljavnega dovoljenja pilota BLN se na njegovo zahtevo v dovoljenje vpiše pooblastilo za delo v zraku s pripisom za kakšno vrsto dela v zraku se pooblastilo nanaša, če opravi teoretični in praktični del izpita.

(3) Pogoji za pristop k usposabljanju za pridobitev pooblastila za dela v zraku:

- a) Veljavno dovoljenje pilota BLN,
- b) 100 ur letenja na BLN,
- c) veljavno zdravniško spričevalo LAPL, skladno z zdravstvenimi zahtevami, ki jih mora izpolnjevati letalsko osebje.

(4) Izpit za pridobitev pooblastila za dela v zraku se opravlja skladno z določili 25. in 26. člena tega pravilnika po odobrenem šolsko izobraževalnem priročniku.

(5) Ne glede na določbe 3. odstavka tega člena se imetniku dovoljenja za pilota BLN lahko na njegovo zahtevo vpiše pooblastilo določene vrste dela v zraku v kolikor ima v drugi veljavni letalski licenci vpisano zadevno pooblastilo.

(6) Pred začetkom snemanja (delo v zraku) mora pilot najprej izvesti presojo vplivov na zasebnost ter čim bolj zmanjšati posege v zasebnost.

(7) Pri podeljevanju pooblastila za delo v zraku iz prejšnjega odstavka se preveri tudi znanje o načinih zmanjšanja vplivov na zasebnost ter ravnanja s zasebnimi podatki.

29. člen

(pooblastilo: nočno letenje po pravilih vizualnega letenja – NVFR)

(1) Nočno letenje po pravilih vizualnega letenja (v nadaljevanju NVFR) lahko izvaja pilot BLN, ki ima veljavno dovoljenje pilota BLN in vpisano pooblastilo NVFR.

(2) NVFR se lahko izvaja samo z BLN, ki zadostuje zahtevam iz 23. člena tega pravilnika.

(3) BLN mora biti ves čas nočnega letenja v radijskem in radarskem stiku s kontrolo letenja.

(4) Pogoji za pristop k usposabljanju za pridobitev pooblastila CVFR:

- a) Veljavno dovoljenje pilota BLN oziroma v primeru šolanja za pridobitev osnovne licence hkraten vpis v register učencev za pridobitev pooblastila CVFR,
- b) Veljavno zdravniško spričevalo LAPL, skladno z zdravstvenimi zahtevami, ki jih mora izpolnjevati letalsko osebje.

(5) Ne glede na navedeno se imetniku dovoljenja za pilota BLN lahko na njegovo zahtevo vpiše pooblastilo NVFR v kolikor ima v drugi veljavni letalski licenci vpisano zadevno pooblastilo.

c) Posebna pooblastila k osnovnemu dovoljenju pilota BLN

30. člen

(izpraševalec kandidatov za pilote BLN)

(1) Izpraševalec kandidatov za pilote BLN (ang. examiner) je pooblaščen oseba, ki v skladu s svojimi pooblastili po določbah 25. in 26. člena tega pravilnika izprašuje oziroma preverja kandidate za pridobitev dovoljenja pilota BLN.

(2) Posebno pooblastilo izpraševalca lahko pridobi oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- a) ima veljavno dovoljenje pilota BLN,
- b) ima vpisano pooblastilo učitelja pilota BLN,
- c) ima skupno število ur letenja z BLN minimalno 500 ur, od tega vsaj 200 ur v vlogi učitelja,
- d) mu v zadnjih 5 letih kot pilotu ali kot učitelju ni bila dokazana krivda oziroma neposredna odgovornost v primeru udeležbe nesreči oziroma incidentu z udeležbo BLN,
- e) mu v zadnjih 3 letih ni bil izrečen kakršenkoli ukrep, omejitve ali prepovedi kot posledica dejstev iz predhodne alineje,
- f) v zadnjih 2 letih ni bil pravnomočno obsojen na več kot 6 mesecev zaporne kazni.

(3) Seznam in število kandidatov, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje pripravi in preveri od ministrstva pooblaščen izvajalec operativnih določb, imenovanje pa z odločbo potrdi Agencija, ki zadevno pooblastilo po uradni dolžnosti vpiše v dovoljenje pilota BLN ter mu tudi izda pečat s predpisano vsebino in obliko; seznam izpraševalcev se objavi na spletnih straneh Agencije in pooblaščenega izvajalca operativnih določb.

(4) Izpraševalec lahko preverja kandidate za tiste vrste BLN oziroma za tista pooblastila, katera ima tudi sam vpisana v svojem veljavnem dovoljenju pilota BLN.

(5) Veljavnost pooblastila izpraševalca kandidatov za pilote BPL je pogojena z veljavnostjo dovoljenja pilota BLN.

(6) Izjemoma se lahko pooblastilo izpraševalca podeli tudi osebi, ki izpolnjuje pogoje za izpraševalca za drugo vrsto zrakoplova.

31. člen **(preglednik BLN)**

(1) Preglednik BLN je s strani letalskih civilnih oblasti pooblaščen oseb, ki v skladu s svojimi pooblastili preverja tehnično sposobnost BLN oziroma plovnost BLN za namen izdaje oziroma podaljšanja dovoljenja za letenje po odločbah 17.in 18. člena tega pravilnika.

(2) Posebno pooblastilo preglednika BLN lahko pridobi oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- a) Ima veljavno dovoljenje pilota BLN zadnja 3 leta,
- b) Ima opravljen osnovni tečaj za vzdrževanje BLN,
- c) Mu v zadnjih 3 letih ni bil izrečen kakršenkoli ukrep, omejitve ali prepovedi letenja kot posledica kršitve določb glede upravljanja z BLN,
- d) V zadnjih 2 letih ni bil pravnomočno obsojen na več kot 6 mesecev zaporne kazni.

(3) Ne glede na navedeno v prejšnjem odstavku lahko tehnični pregled za plovnosti opravi proizvajalec BLN za zrakoplove, ki jih izdeluje oziroma pooblaščen zastopnik proizvajalca z veljavnim certifikatom vzdrževanja (maintenance certificate) s strani proizvajalca BLN. O pregledu izda potrdilo o opravljenem tehničnem pregledu.

(4) Seznam in število kandidatov, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje pripravi pooblaščen izvajalec operativnih določb, imenovanje pa z odločbo potrdi Agencija, ki zadevno pooblastilo po uradni dolžnosti vpiše v dovoljenje pilota BLN ter mu tudi izda pečat z predpisano vsebino in obliko; seznam preglednikov se objavi na spletnih straneh Agencije in pooblaščenega izvajalca operativnih določb.

(5) Izjemoma se lahko pooblastilo preglednika podeli tudi osebi, ki izpolnjuje pogoje za preglednika za drugo vrsto zrakoplova.

32. člen **(izdaja in podaljševanje veljavnosti dovoljenj pilotov BLN)**

(1) Na zahtevo osebe, ki je opravila izpit za pilota BLN oziroma ostalih pooblastil, pristojni pooblaščen organ izda dovoljenje pilota BLN oziroma v dovoljenje pilota BLN vpiše posebno

pooblastilo.

(2) Za izdajo dovoljenja pilota BLN brez pooblastil, se zahteva zdravniško spričevalo s pogoji, ki so določeni s predpisi o zdravstvenih zahtevah, ki jih mora izpolnjevati voznik motornega vozila B kategorije, kar se izkaže z zdravniškim spričevalom ali z veljavnim vozniškim dovoljenjem vožnje motornih vozil najmanj B kategorije, oziroma ima kandidat zdravniško spričevalo LAPL, skladno z zdravstvenimi zahtevami, ki jih mora izpolnjevati letalsko osebje, v kolikor želi vpisati tudi pooblastila, vključno s posebnimi pooblastili.

(3) Dovoljenje pilota BLN je omejeno na 4 leta in se izda z vsebino, določeno v obrazcu BLN-04, ki je kot priloga sestavni del tega pravilnika.

(4) Veljavnost vseh pooblastil je trajna in se jih ne podaljšuje; uveljavljanje pooblastil je pogojeno z veljavnostjo osnovnega dovoljenja pilota BLN ter veljavnostjo zdravniškega spričevala.

(5) V primeru rednega podaljšanja dovoljenja pilota BLN in v primeru podaljšanja dovoljenja pilota BLN poteku njegove veljavnosti, če od izteka veljavnosti ni minilo več kot eno leto, mora imetnik dovoljenja pilota BLN k vlogi za podaljšanje priložiti:

- a) dokazilo o izpolnjevanju zdravstvenih zahtev iz 2. odstavka tega člena,
- b) dokaz o praktičnem preizkusu, ki ga je opravil v prisotnosti učitelja.

(6) V primeru podaljšanja dovoljenja pilota BLN po poteku njegove veljavnosti, če je od izteka veljavnosti minilo več kot eno leto mora imetnik dovoljenja pilota BLN k vlogi za podaljšanje priložiti:

- a) dokazilo o izpolnjevanju zdravstvenih zahtev iz 2. odstavka tega člena,
- b) dokazilo o letenju z BLN vsaj 5 ur z učiteljem letenja pri pooblaščenem izvajalcu operativnih določb,
- c) dokaz o preizkusu strokovnosti, ki ga je opravil z izpraševalcem kandidatov za pilota BLN.

(7) Preizkus strokovnosti iz 6. točke tega člena obsega poznavanje uporabe BLN in praktično preverjanje v letu po programu izpitnega leta.

IX. PRIZNAVANJE VSEBIN, DOVOLJENJ IN POOBLASTIL

33. člen

(prehod na vrsto BLN na podlagi drugih letalskih licenc)

- (1) Imetnik veljavnega dovoljenja pilota drugih letalskih licenc lahko pridobi dovoljenje pilota BPL v kolikor opravi potrebno prešolanje.
- (2) Prešolanje se izvede v obliki teoretičnih diferencialnih izpitov ter praktičnega naleta in se opravlja skladno z določili 24. in 25. člena tega pravilnika po odobrenem ŠIP-u.

34. člen

(priznanje tujih nacionalnih BPL licenc)

- (1) Imetnik tujega dovoljenja pilota BLN, ki ga je izdala država članica Evropske unije (EU) ali članica Evropske konference za civilno letalstvo (ECAC) lahko pridobi nacionalno dovoljenje pilota BPL, če izpolnjuje naslednje pogoje:
- a) obstoječemu tujemu dovoljenju ni potekla veljavnost in
 - b) izpolnjuje zdravstvene kriterije, ki so predpisani s tem pravilnikom.
- (2) Preverjanje se izvede v obliki teoretičnih diferencialnih izpitov ter praktičnega naleta in se opravlja skladno z določili 24. in 25. člena tega pravilnika po odobrenem ŠIP-u.

X. DOVOLJENE OPERACIJE IN DELA

35. člen

(prevoz blaga)

- (1) Z uporabo BLN je prepovedano prevažati živali, rastline, stvari in škodljive ali druge snovi. Za prevoz tovrstnih tovorov je potrebno dovoljenje, ki ga izda Agencija.
- (2) Imetnik veljavnega dovoljenja BLN lahko prevaža samo opremo, potrebno za opravljanje

njegove aktivnosti.

36. člen

(pregledi, servisiranje in vzdrževanje BLN)

(1) Dnevne preglede BLN lahko opravlja oseba, ki je najmanj:

- a) imetnik veljavnega dovoljenja pilota BLN,
- b) kandidat za pridobitev dovoljenja pilota BLN pod nadzorom učitelja.

(2) Letne in servisne preglede BLN lahko opravlja oseba, ki je imetnik najmanj veljavnega dovoljenja pilota BLN oziroma od njega pooblaščen in strokovno usposobljena oseba.

(3) Servisno-vzdrževalni pregledi na BLN so pogojeni glede na kategorijo BLN.

37. člen

(knjižica letenja)

(1) Operater BLN in učenec za operaterja BLN vpisuje svoje letenje na posamezni vrsti BLN v knjižico letenja. Knjižico letenja izda oziroma potrdi pristojni organ. Učencu za pilota BLN mora potrditi vpisani nalet učitelj letenja BLN, ki izpolnjuje predpisane pogoje v skladu z določbami tega pravilnika.

(2) V knjižico letenja se vpisuje tudi usposobljenost imetnika dovoljenja operaterja BLN za upravljanje z določenim tipom BLN.

38. člen

(priprava šolsko izobraževalnih priročnikov – ŠIP)

(1) Vse s tem pravilnikom predvidene šolsko izobraževalne priročnike (ŠIP-e) pripravi pooblaščen institucija kot enotne dokumente za posamezni modul.

(2) Pripravljene ŠIP-e potrdi Agencija.

XI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

39. člen (začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

5 SKLEP

Število uporabnikov BLN v slovenskem prostoru se zaradi poceni in enostavne izdelave, dostopnosti programske opreme ter komercialne uporabnosti naprav iz dneva v dan povečuje. Nova tehnologija je tako dostopna tudi uporabnikom, ki nimajo nobenega predhodnega znanja o varni uporabi BLN, sami napravi ter letenju z njo ter BLN uporabljajo brez nadzora in predhodnega usposabljanja. Tovrsten način uporabe BLN lahko neposredno ogroža prebivalstvo, posega v pravico do zasebnosti ter posledično tudi zaradi (za enkrat) manjših incidentov oz. nesreč zavira razvoj tehnologije BLN. Področje uporabe BLN je potrebno zato čim prej pravno-normativno urediti, da bo uporabnikom omogočena varna raba ter predvsem zagotovljena varnost prebivalstva in drugih udeležencev v letalskem prometu.

V okviru raziskave oblikovani Pravilnik o brezpilotnih letalnih napravah pokriva tri pomembna področja: 1) samo letalno napravo, 2) operacije, ki jih z njo lahko izvajamo ter 3) pilota naprave. Upamo, da bo celovit pravilnik, ki pokriva vsa področja delovanja brezpilotnih letalnih naprav, od njihovih tehničnih značilnosti oz. opreme, do vrst operacij, ki jih z njimi lahko izvajamo, območij, kjer z njimi lahko letimo, do zahtev in usposabljanj za pilote, prispeval k varni, nadzorovani uporabi BLN, k splošni varnosti v letalskem prometu ter hkrati omogočal nadaljnji razvoj brezpilotnih letalnih naprav v slovenskem prostoru.

LITERATURA

- BL 9-4 (*Regulations on unmanned aircraft not weighing more than 25 kg*). Ur. l. 9.1/2004. Dostopno prek: <http://www.control.aau.dk/uav/tmp/BL%209-4%20regulations%20English.pdf> (22. maj 2014).
- Bundesministerium für Verkehr Bau und Stadtentwicklung. 2013. *UAS Aircraft Systems*. Dostopno prek: http://www.brd.nrw.de/verkehr/flugplaetze_flugbetrieb/service/Broschuere-BMVBS-Oktober-2013.pdf (13. avgust 2014).
- Civil Aviation Authority. 2012. *Unmanned Aircraft System Operations in UK Airspace – Guidance*. Dostopno prek: <http://www.caa.co.uk/docs/33/cap722.pdf> (12. julij 2014).
- Drones.lu. 2014. *Législation*. Dostopno prek: <http://drones.lu/fr/drones/l%C3%A9gislation-drones-au-luxembourg> (17. maj 2014).
- Državni zbor Republike Slovenije. 2008. *Pravilnik o ultralahkih letalnih napravah*. Uradni list RS, št. 107/2008.
- IAA. 2013. *Operation of Remotely Piloted Aircraft Systems in Irish Airspace*. Dostopno prek: <https://www.iaa.ie/index.jsp?p=100&n=107&a=406&pp=413&nn=428&lID=956> (26. maj 2014).
- Indra. 2012. *Unmanned Aerial Systems in European Airspace*. Dostopno prek: http://ultraconsortium.eu/phocadownloadpap/Deliverables/ULTRA-WP1-INDRA-D1.1-REG_GAPS-PU-v3.0.pdf (21. maj 2014).
- Informacijski pooblaščenec. 2015. *Kdaj pravila glede uporabe brezpilotnih letalnikov (dronov)?*. Dostopno prek: <https://www.ip-rs.si/novice/detajl/kdaj-pravila-glede-uporabe-brezpilotnih-letalnikov-dronov/?cHash=f59466a5bdf1f3745fb3c596caeda22a> (18. junij 2015).
- Narodne Novine. 2013. *Pravilnik o letenju zrakoplova*. Dostopno prek: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_03_30_527.html (25. maj 2014).

- Svete, Uroš, Janja Vuga, Marko Mesarič, Anica Ferlin, Tadej Hlavaček, Jure Mišigoj, Žiga Polajnar in Sebastijan Zajc. 2014. *Apikacija naprednih geodetskih storitev pri zagotavljanju sodobne varnosti GEOSEC: končno poročilo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Swedish Transport Agency. 2009. *The Swedish Transport Agency's regulations on unmanned aircraft systems (UAS)*. Dostopno prek: <https://www.transportstyrelsen.se/Global/Luftfart/Luftfartyg/The%20Swedish%20UASregulation%20%28TSFS%202009-88%29.pdf> (13. julij 2014).